

OPONENTSKÝ POSUDEK NA DISERTAČNÍ PRÁCI

Název práce: Sociální a ekonomické aspekty stárnutí populace ČR

Autor: Ing. Martina ŠIMKOVÁ

Demografické stárnutí populace ČR je skutečnost vyvolávající zájem odborné i širší veřejnosti. Řešení negativních dopadů leží sice na politické reprezentaci státu, nicméně bez kvalifikované sociálně ekonomické analýzy probíhajících jevů a očekávaných dopadů v celé své komplexnosti nemohou být ani diskutována, ani přijata uspokojivá opatření, natož v konsenzuální podobě. Autorka svou disertační práci takovou analýzu poskytla. Vytkla si za cíl provést ekonomické zhodnocení demografického stárnutí populace s důrazem na makroekonomické, ale i sociální faktory.

Práce má logické uspořádání, je psána srozumitelným, vytříbeným jazykem. Jádrem práce je ilustrace a zhodnocení rizik demografického stárnutí populace pro společnost, a odhad hlavních makroekonomických dopadů. Klíčovou oblastí je odhad schopnosti budoucí produktivní populace zabezpečit dostatek prostředků pro budoucí seniory, tak aby nebyla ohrožena jejich životní úroveň. Bere přitom v úvahu nejen prostý demografický vývoj, ale i celou řadu dalších faktorů ovlivňujících trh práce, které v podstatě zmírňují negativní dopady demografického stárnutí, jako jsou změny ve věkové či profesní struktuře, vzdělanosti, otázku migrace. Na základě statistických dat ukazuje i na často opomíjené problémy u profesí souvisejících se zajištěním základních potřeb populace důchodců, jako je bezpečnost, zdraví a sociální péči.

Vyvrcholením disertační práce je vyhodnocení udržitelnosti současného důchodového systému a probíhající důchodové reformy, kterou se zvyšuje zákonná doba pojištění a věk pro odchod do důchodu. Autorka provedla odhad budoucích výdajů na starobní důchody za období 2013 až 2050 metodou projekce počtu osob v důchodovém věku a současné úrovně vyplácených důchodů. Odhad provedla ve třech variantách – bez důchodové reformy, podle současně platné důchodové reformy a s odchodem do důchodu ve věku 73 let. Následně provedla výpočet současné hodnoty penzijních závazků státu metodou diskontování odhadnutých budoucích výdajů. Při vyhodnocení vypočtených údajů provedla porovnání s vybranými zeměmi EU, a ukázala na velkou závislost výsledků na zvolených parametrech, především na očekávaném růstu mezd, růstu HDP a především na použité diskontní sazbě. Ukázala, že tyto ekonomické parametry ovlivňují výsledek více než demografické faktory.

Autorka svou prací prokázala široký rozhled ve zkoumané oblasti a schopnost dovést své výpočty až do praktické použitelnosti pro diskusi nezbytnou pro konsenzuální rozhodování. Ukázala jak důležité je vyčíslení budoucích výdajů na starobní důchody, resp. vyčíslení a přiznání dluhu státu vůči současným i budoucím důchodcům pro kvalifikovanou diskusi o současném důchodovém systému, resp. pro širší diskusi o příčinách a důsledcích stárnutí naší populace. Ukázala také, že volba důchodového systému (průběžný v. fondový, státní v. soukromý) je problém podružný, neboť jádro problému leží jinde, a to v demografických faktorech a hodnotových prioritách naší současné společnosti. Jen je škoda, že autorka nezdůraznila v závěru své práce, že její propočty ukazují na udržitelnost současného důchodového systému, i přes nepříznivé demografické trendy.

Disertační práci považuji za velmi přínosnou pro diskusi o reformě důchodového systému i pro řešení dalších problémů spojených se stárnutím naší populace. Lze ji přímo doporučit ČSÚ jako nástroj pro analýzy a vyhodnocování výstupů sociálních statistik i statistiky národních účtů v oblasti penzijních schémat. Oceňuji zejména autorčin komplexní přístup k vytčenému tématu, perfektní práci se statistickými údaji a jejich vyhodnocování a podněty k rozvoji statistiky podle sociálních skupin. Proto **práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí.**

Při obhajobě disertační práce doporučuji vznést autorce tyto dvě otázky:

1. Penzijní závazky státu jsou hypotetickou veličinou vyjadřující současnou hodnotu závazku státu k budoucí výplatě starobních penzí při zachování současných demografických a ekonomických kritérií. Jaký má smysl výpočet této hypotetické veličiny? Jak lze interpretovat výsledky?
2. Jeví se současný důchodový systém ve světle vašich výpočtů jako udržitelný?

V Praze, dne 15. dubna 2016

Ing. Vítězslav ONDRUŠ, CSc.
Český statistický úřad
Makroekonomická sekce

Hodnocení disertační práce v oboru Statistika (VŠE v Praze) (vyplňuje školitel a oponenti - příloha posudku oponenta)

Jméno doktoranda: Ing. Martina Šimková

Název práce: Sociální a ekonomické aspekty stárnutí populace ČR

Jméno hodnotitele: Ing. Vítězslav Ondruš, CSc.

Kritéria hodnocení

1. Odpovídá název práce jeho obsahu (zcela, částečně)? Název práce zcela odpovídá jejímu obsahu a naopak.
2. Je vymezení cílů vyhovující, je uvedeno v úvodu, abstraktu?
V abstraktu i v úvodu jsou cíle disertační práce vymezeny zcela jasně a zcela vyhovujícím způsobem
3. Jak jsou vytyčené cíle splněny, je shrnuto v závěru, abstraktu?
Vytyčené cíle jsou splněny a v závěru dobře shrnuty. Výsledky autorčiných propočtů jsou přímo použitelné pro vyhodnocování důchodového systému i systému zdravotní a sociální péče.
4. Jsou zřetelně odlišeny metody převzaté z literatury a vlastní přístupy?
Autorka v celé práci zcela jasně odlišuje, co je převzato z literatury a co je výsledkem jejího vlastního přístupu.
5. Co je vědeckým přínosem (např. z hlediska teorie statistiky či metod analýzy dat)?
Za velmi významný přínos považují komplexnost přístupu k analýze stárnutí naší populace a postupy analýzy udržitelnosti současného důchodového systému, resp. současné důchodové reformy.
6. Úroveň rešerše poznatků a použité literatury ve zkoumané oblasti:
Autorka dobře využila poznatky z široké škály literatury z oblasti demografie i zkoumaných sociálně ekonomických jevů.
7. Úroveň aplikací, hodnocení a porovnání metod (zařazení tabulek a grafů): Text celé práce se opírá o statistické údaje velmi dobře zpracované do četných tabulek a grafů.

8. Způsob vyjadřování, jazyková úroveň: Práce je napsána vytříbeným jazykem.

9. Jsou řádně definovány používané pojmy, zkratky a symboly?Pojmy, zkratky i symboly jsou řádně definovány i používány.

10. Formální úroveň (matematických výrazů, tabulek, grafů):

Matematické vzorce, tabulky i grafy jsou velmi dobře zpracované jak po formální, tak i po obsahové stránce.

Datum: 15. dubna 2016

.....

podpis